

לוח חומי ל למוד
ספ ה קע ל תאולה
וע ל תחמורה

פר וישלח

יום א' - עדאות מ, עמ צ"ב
יום ב' - עדאות נ, עמ צ"ג
יום ג' - עד והנה, עמ צ"ד
יום ד' - עד פמצא, עמ צ"ה
יום ה' - עדאות נג, עמ צ"ו

איש את רעדו יעזרו ולאחי יאמר הק

התעלות

יורל ע"י ישיבה קטנה יטב לב דרב"י מסאטמאר ע"ה"ק ירושלים תובכ"א

גליון ב' - ערש"ק פר ויצא תשע"א לפ"ק

זמנים לשב"ק

הד"נ - 4.06
שקעה - 4.46
סוף"ש א' - 7.58
סוף"ש ב' - 8.42
סוף"ש פילה - 9.35
חצות - 11.23
מצ"ש - 5.58

יעקב אבינו ראה עכשיו בשנתו
מלאכי אלקים עולים ויורדים
התפלא ואמר אכן יש ה במקום
הזה, האם גם ע"י שיהא אפשר
לעבוד את ה' ולהיות קשור אלי, ו
ואנכי לא ידעתי זאת כל י"ד שנים
שימישתי בבית עבר.

(אהבה ישראל)

**ונתן לי לחם לאכול ובגד
ללבוש.**

"ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש"
- זה לי פרנסה באופן ההולם אותי,
לא בדרך של בזיון, שאיננה יאה
לי..

(הד"ק"ר משה ליב מאסאטב ז"ל)

**ויגש יעקב ויגל את האבן
מעל פי הבאר.**

על ידי כוחו של יעקב הנקרא
"אמת" - "תתן אמת ליעקב" -
אפשר לגול את האבנים הכבדות
ביותר מעל פי באר מים חיים,
ואפשר לסלק את כל המושלים
וההסתרם..

(ספה"ק)

**ויהיו בעיניו כימים אחדים
באהבתו אותה.**

בעצם הלא צריך להיות ההיפך,
שכל יום יהיה בעיניו כשנה מוחמת
האהבה? רק באהבה שאדם
מתכוון בה לעצמו, לשם הנאה
חומרית משתוקק הוא שהזמן
יחלוף מהר וכל יום כשנה בעיניו.
אבל כאן האהבה רוחנית, ללא כל
פניה עצמית, ולגבי אהבה זאת
אין מקום למוקדם או למאוחר,

(אהבה ישראל)

הבה את אשתי... ואבואה אליה.

והלא קל שבקלים אינו אומר כן אלא להוליד תולדות אדם כן. (רש"י)
יעקב אבינו היה כל כך מופשט מוענינים גשמיים, כל כך נאצל ומעודן
מתאוות חומריות, עד שלא היה יכול להעמיד בנים, אלא אם כן השפיל עצמו
תחילה ודיבר על כרחו בלשון הדיוט כזו, כדי שתתעורר בקרבו את הכוחות
הגשמיים האנושיים..

(הד"ר ב"ר מנחם מנחם ז"ל)

לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה.

לכן נתכוון בזה לרמז לו ליעקב, את העוול שעשה בנטול מעשו את הבכורה,
אף כי עשו היה קשיש ממנו. לפיכך אמר לו: "לא יעשה כן במקומו" -
אצלנו אין נהגים כך לתת את הצעירה לפני הבכירה, אולי במקומכם אתם
נוטל לו הצעיר את המגיע לבכור, אבל לא אצלנו..

(בית הלל)

נעים זמירות ישראל פותח בזמירתו הארבעים וחמשה, למנצח על
שנים, שהוא לכבוד תלמידי חכמים שהם רבים כשונים ומרטיבים
מעשים נאים כשונים, - רחש לבי דבר טוב אומר אני מעשי למלך -
ברחשי לב אשיר לתלמידי חכמים שהוא ראוי להיות מלך, - יפיעית מבני
אדם, מאלו העוסקים במלאכת חיי שעה, מפני שהוצק חן בשפתותיך, כי
הם עוסקים בתורה להורות הכלה, - על כן ברכך אלקים לעולם, חגור
חרבך על ירך גיבור הודך והדרך, פרש"י להלחם מלחמתה של תורה הוא
הודך והדרך של הת"ח.

מה יפו פעמינו בעמדינו בתחלת חודש האורה זו תורה בה נתגלו אור
הגנוז בזכות מסירות נפש של אבותינו שעמדו הכן לחרף נפשם למען בית
ד' אלקינו לקיים מצוותיו וכדי לזכות לעמול בתורתו תורת אמת, וכמו כן
בימים ההם בזמן הזה בכל שנה ושנה מתעורר תמיד האור הזה ומתגלה לנו
בית ד' ויתר עוז על ידי פעולתו ומעשיו ומעשיו במסירות נפש ומנהג
אבותינו בידו אף אנו נעמל ונחפש ונשרש אחר פך שמן זית טהור הוא
התורה הקדושה שחתומה וטמונה ומתמיהה ובדקדוק חיפוש אחר חיפוש
בכל מרצינו ומאודנו בעיון ובעמל לקיים מה שנאמר אם בחקותי תלכו
שתהיו עמלים בתורה, לדעת סבא ישרה שיבור לו האדם לבלתי לסגת
מישות הדרך ומאידך לא לפסוק על נועם העמקות, איבעית אימא גמרא
איבעית אימא ראשונים ואחרונים.

**אין לך שעה יפה יותר מעת הזאת שבו בקשו היוונים לכתוב
שאין לנו חלק באלקי ישראל ח"ו, לבוא ולחרוט על גויל ויריעה
למצוא מקום חניה ללוחמי מלחמתה של תורה, חוגרים על ירך חרב
וממיתים עצמם באהלה של תורה והוא הודם והדרם של בני קל חי
הלא הם תלמידי ישיבתנו הק' המעטירה, ולהמציא מקום בהם
יציעו ספיקות וליישר הדורים לערוך מערכות ולפענח צפונות,
לגלות נסתרות ולקצץ בגבעות, לפרק הוויות ולתתץ שברים, ובזה
יזכו ל"התעלות" במעלות רמות.**

בש חוננו איתנה בנותן התורה שמעשיו יפיק תנובות, ומזכה להדבק
בדרכי התורה וללכת בנתיבות רבותינו הק' חכמי התורה, מאורי הדורות,
ולאורם ובזכותם נחסה ונתלונן עד יבוא יונן ומלכינו בראשנו במהרה
בימינו אמן.

ושבע שנים הן כימים אחדים..

**והנה סולם מוצב ארצה
וראשו מגיע השמימה.**

כתב בעל הטורים, סולם בגימטריא
ממון. אמרתי טעם נכון מדוע נרמז
הממון במלת סולם, כי כמו
שאפשר להשיגין סולם אל הקד
ישר והפוך, כך גם הממון הוא גלגל
שחור בעולם, ומזה יקח העשיר
מוסר השכל שלא יתגאה בממון
שבדו, אלא יהיה נגד עיניו תמיד
שהממון הוא כמו סולם העשיר
משליכות רבות, פעם השליכה
הראשונה היא למעלה, ופעם
כשהופכים את הסולם, היא למטה,
וכן הוא גם העשיר, כמו שעלה ק
יכול גם לרדת, ואמרו רז"ל (במד"ב כב
) למה נקרא שמן זית, שזוים
מזה וניתנים לזה.

(קאש"ד)

**והנה סולם מוצב ארצה
וראשו מגיע השמימה.**

כשהיצר הרע ינסה להשפיל אודך
שאינך אלא סולם מוצב ארצה,
חומר מוגשם וגס, ואין לעבודתך
כל ערך למעלה, אחוז במדת
ההתפארות מצד נשמתך, וענה לו,
אבל וראשו מגיע השמימה, ויגבה
לך בדרכי ה'. וכאשר היצ הרע
ינסה להגיס את דעתך ולהביאך
לדי גאווה והתנשאות ולומר לך
ראשו מגיע השמימה, שעבדתך
גדולה ונפלאה מאד בשמים, אחוז
במדת השפלות והענוה, והיה
בבחינת סולם מוצב ארצה.

(אהבה שלום)

**וייקץ יעקב משנתו ויאמר
אכן יש ה' במקום הזה.**

יש הבדל בין צדיק המקיץ משנתו לבין אדם פשוט המקיץ משנתו. צדיק
המקיץ משנתו מתגבר כארי ומזדרז לעבודת הבורא, אבל אדם פשוט המקיץ
משנתו מתהפך על צדו ונרדם שוב. אצל פריעה מזה נאמר, וייקץ פריעה ויישן,
אבל אצל יעקב נאמר וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה.

(חמודה גסדו)

אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי.

אם יש השראת השכינה במקום זה, הרי זה רק משום ש"אנכי" לא ידעתי,
מפני שלא היתה לי אנוניות, מפני שלא נתכוונתי לעצמי אלא לבודד הבורא.

(תפארת שלמה)

**וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי
לא ידעתי.**

לעיל על הפסוק וישכב במקום ההוא מפרש רש"י, באותו מקום שכב אבל
י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה שהיה עוסק בתורה. וכאשר

שדה התמרים

במעלת התורה

אשר בחר בנו מכל העמים

אשר בחר בנו מכל העמים לכאורה צריך ביאור הרי הקב"ה חזר על כל אומה לקבל התורה ולא רצו ואף גם זאת כי בנתינת התורה לעמו היה גם כן בכפייה דכפה ההר כגיגית וא"כ אין שייך לומר אשר בחר בנו. אך הענין מובן ע"פ דברי הר"ן בדרשותיו ב"פ אשר נתן לנו את תורתו דהיינו שנתן התורה לנו בידינו וברשותנו לדרוש ולהוסיף בה כפי שכל עיני העדה שבכל דור ודור אבל בעכו"ם לא מצאנו זאת שיכולים להוסיף על שבע מצוות בני נח וזה מובן פסוק אשר בחר בנו דבישראל יש כח להוסיף.

(קצת ש"ט)

גיעת התורה

ובכן מאחר שאי אפשר לאדם להגיע לראות שמים אלא ע"י התורה הקדושה עלינו לדעת כי עיקר עסק התורה הוא בדרך טורח ויגיעה שיהא ראשו ורובו בתורה הקדושה כמבואר בטורי זהב (א"ח סי' מ"ז סק"א) ועל כן באים כאן להיכל הישיבה כדי לשכוח מכל הבלי עולם הזה שלא יהיה לנו ידיעה רק מד' אמות של הלכה בלבד וכל אחד צריך להעמיק את עצמו בסוגיית הגמרא ובמקצו עות השלחן ערוך בעיני רב ולא רק משפה ולחון רק להבין כל שמעתתא והלכתא על בוריו לדייק ולהבין כל השקלא וטריא ולהיות בקי בפלוגתא התנאים ואמוראים שיטת רש"י ותוס' ולדקדק בלימוד המהרש"א הרא"ש והנימוק"ן וכן ללמוד בדברי גדולי האחרונים המפרשים הגמרא ובעלי הבנה ילמדו גם דברי הבעל המאור והמלחמות.

(כ"ק מרן רבינו שליט"א בפתחה לתלמידי השיבה)

פרשת השבוע

וידר יעקב נדר לד' וגו' ונתן לי לחם ובגד ללבוש, דקדק בכלי יקר ז"ל דהול"ל ונתן לי לחם ובגד, וכי ס"ד שילבש הלחם ויאכל הבגד, ונל"פ דהנה נמצא לפעמים אשר יש לאדם עושר ונכסים ונאבד ממנו שלא בטובתו, והוא מסיבת רחמיו ית' עליו שנתחייב עונש בב"ד של מעלה, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו ריחם על נפשו וגופו, ופורע מאתו ממונו והונו (כמבואר בתיקוני זוה"ק אית מאן דפרע בממונו ואת מאן דפרע בגופו ה"ו) ואמרו ז"ל אין בעל הרעמים פוגע בנפשות תחילה, ומעשה גם יראה האדם שהשם יתברך השפיע לו שפע ברכה ועושר, מכל מקום אינו בטוח עליהם שיתנה מהם, כי מי ידע אם איתו על כוונה זו כדי לפרוע ממנו תמורת נפשו וגופו, וליקח אותם כופר לנפשו, והגם שבאמת גם זה לטובתו, מכל מקום יותר טוב הי' שיתקיים בידו ליהנות מהם, אבל גם זו לטובה כי על כל פנים ניצול גופו ונפשו וכל אשר לו יתן האדם בעד נפשו. ואולי זה הי' כוונת יע"א ע"ה בנדרו שאמר ונתן לי לחם לאכול, לשלול שלא יהי' לו הלחם כדי ליתן אותם כופר נפשו, רק יתקיים בידו לאכול וליתנות ממנו וכן הבגד יתקיים בידו ללבוש.

(דברי יואל)

ויהלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. כתב בבעל הטורים, סלם גימטריא זה כסא הכבוד, עוד כתב סולם גימטריא ממון. ויש לתמוה האין נרמזו שני דברים אלו בכתוב אחד. ויבאר על פי מה שכתב בנועם אלימלך (פ' תשא) לפרש אמרם ז"ל (שקלים ד':) כמים מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא הכבוד והראה למשה, ואמר לו זה יתנו. דהנה הצורה של המטבע היא מכבה אור נשמת האדם, ולזה אמר השם טוב כזה יתנו, שיתנהגו עם כספיהם כזה שהוא אש מתחת כסא הכבוד, דאש שורף ואש מחמם, דהיינו אם חס ושלום מתנהג בכספו שלא כהוגן אז שורפתו, ואם מתנהג כשורה בצדקה בלב שלם ווגמילות חסדים אזי תמצוה הזאת מגעת עד כסא הכבוד, עכ"ה"ק. ובזה מובן הרמז והנה סלם מוצב ארצה, גימטריא ממון וגימטריא כסא הכבוד, כי על ידי הממון המוצב ארצה יכול האדם להגיע עד כסא הכבוד, אם מתנהג בממונו כהוגן בצדקה וגמילות חסדים.

(ברך משה)

זכור ימות עולם

למעלה המעשר שנים.

בכל הקהילות בעולם מפוליועד אונגארין והגיע עד צפת ואפילו את אמריקא דאז (של אהיה כל כך יהודים) היא סחף.

בתחילה היה זו בשרה משמחת ובפרט בעולם התורה שקיבלו אתהב שורה בשמחה פרטית וכל מקום שהשמיעה הגיעה שמחה אפף את הציבור רבנים גאונים צדיקים אדמו"רים אברכים ומילא ע"י כתבי העתוה עלונים התורנים שבאותו זמן ומשם יצא מפה לפה ברחוב.

השמיעה התפשטה כאשר בשדה קוצים, כולם דיברו מנושא זה, כל אחד עלה השערות איך הגיע פתאום אחרי כל כך הרבה שנים שלא מצאו אותו שמועות שונות בגיטות שונות הסתובבו ברחוב כולם הרימו עינים ליום שבו יוכלו לראות את המציאה הגדולה שמועות הסתובבו שהספר כבר בדפוס ומעכשיו במפני חסר כסף רבנים וראשיי שיבות התרמו נדיבים שתחת השפעתם שמציאה כזו לא כדאי שיתעכב מפניה כסף.

מהיום הירושלמי יתרבה סדר אחד עד אז לא היה להשיג אלא ארבעה סדרים על סדר זרעים - מועד - גשים - גזיקין (וטורות) אינו נחשב לסדר מפני שמכיל רק סדר אחד, ונראה הלאה באריכות על נושא זה) והיה חסר סדר קדשים שנמצא בתלמוד בבלי, ובתלמוד ירושלמי היה נעלם, היו גדולים ששברו שלא היה דבר זה כלל, אבל עכשיו בהופעתו כולם נסחפו.

אבל לא ליאמן רב נמשכה השמחה, לאט לאט התחיל השמחה להתאדות, העולם נרגע מההתרגשות, והתחילו הספיקות לצוץ ולקונן בלבבות האנשים, לא עבר זמן רב, החקירות הביאו תוצאות, וגילה תחתיו עולם מאויף שהחריד את היהדות החרדית, עד היום מוזכר דבר זה בגנאי, ומוזכר בכל ספרי היסטוריה כזוויף הגדול בכל תולדות היהדות החרדית.

לא בקלות הגיע להם לגדולי ישראל להעלות על הזויף שהיה מדובר באחד שרימה שנים ארוכות ובמיוחד שלא היה עם הארץ ובקיא בלשון הירושלמי.

ומתלמידי יותר מכולם

דף כא:

באותיות דרעק"א כתב בגמ' ואי תנא חיה וכו' ואין להקשות דלמא דתנא חיה ס"ד כיון דמצנשא אסור להאכל לוחה כל שעה שאינו אוכל אבל בתנא דחזי לה אף בזמן שאינו אוכל, מאכיל, דהרי חזוין במה דפרכטין הא במקום שאי אפשר לאינו מאכל לימא מתניתין דלא כר' יהודה, דנע"ל הא דלמא שאר תנאים מותר אבל אינו מאכל לברומה וזה משום דקא משיירי ומצנשא אלא ע"כ דלעין חששו זה אף מקום חילוק בין שעה שאוכל לשעה שאינו אוכל. ולכאורה קשה אף ס"ד בברומה דחזי לה אף בזמן שאינו אוכל מאכל דהוא תחתית שעה ששית דמצווה כבר לשרוף ואסור בתנאה א"כ מאי אתי לן דבברומה חזי לה ולא יסחך מלשרוף אבל אסור ליהנות, וצ"ע.

(הבה"ח יורה דא לייבוש ראשית ג"י)

*

ויותר קשה על ראיתו של הרעק"א מפרסם הש"ס לימא מתניתין דלא כר' יהודה, דנע"ל וא דלמא שאר תנאים מותר וכו'. וקשה על זה היאך אפשר ללמוד כן בהמשך המתניתין, דתנן עבר זמנו אסור בתנא, וא"כ בשעה חמישית אסור בתנאה, ואף אפשר לומר כן לפי הרעק"א וצ"ע.

(הבה"ח משה יאקאב ב"י)

*

גמ' דאסורי הנאה, הצ"ח להלן כב מסתפק במה הו' שיעור אסור הנאה, האם שיעור בכל שהוא או דשיעור בכיות, ומוכח דשיעור בכיות דאסור במשנהו א"כ למא אינו עורר כשאוכל פחות מכיות על זה שנתנה, ומוכח שאין עורר כל זמן שלא אכל כיות, וקשה דיתכן דתנא של אכילה אינה נחשבת תנאה כל זמן שלא אכל כיות, דוגמת מה שמצינו לגבי יום הכיפורים דשיעור בכיות דצריך למיתב דעתה א"כ יתכן שאף תנאה באופן של אכילה לא הו' כלל תנאה רק מכיות.

(הבה"ח אלימלך שמשון שורארכין ג"י)

*

דף כב:

גמ' דאיתקש למים דכתי' על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרים אף דם מותר, ואימא כמים מה מים המתנבלים ע"כ המזהב הקשה המהר"ם חלאווה הרי ניוסוך מים אינו מה"ז וא"כ היכי שייך למימר שכונות התורה לאסור כמים של ניוסוך המים, ומתוך שכונות הגמ' הוא כמים שאסורם מחמת שנתקדשו בכלי שרת, וכגון כיוור, והגמ' נקטה לדוגמא לדין כמים של ניוסוך המים, וקשה טובא דאם כונת הגמ' הוא כמים של כיוור א"כ מא מתרצת הגמ' שא"ל לומר כמים של ניוסוך המים דכתי' בקרא תשפכנו ולא כמתנבלים הרי מי כדר לא חשיב לניסוך אלא כן כשפכיה.

(הבה"ח גרשון פלכברג ג"י)

*

רש"י ד"ה שחל אחד ירך לנכרי ולא מצרכין ליטול גידה ולא גזרין שבוא דראא ישראל וכו' ויך ויקנה אותו מהנכרי, ולכאורה צ"ב מאי הו"א שישאל יקנה מהנכרי ולא יחשש לשאר איסורים בנבילה ונ"ל דרש"י הוסיף שידא את ישראל נותנו לעכו"ם ויחשבו שבא משרא מלא הוא בשר כשר, ויש להוסיף ולכאן אפשר אדרבה אפשר נותנו לעכו"ם בגלל שאינו כשר כמש"כ המאירי דאירי בער שאן זה אלא שבחי ישראל, אמנם ברש"י לא משמעו כי דמשמעו תשם הואל וראה שהישראל נתנו, וצ"ל שראה את הישראל אוכל מאותו הברומה, וזה כונת רש"י הק' שאין הישראל חשש לקנותו מעכו"ם.

(הבה"ח צדוקהיינברון ג"י)

*

ברש"י ד"ה ור"ש פוטר כשהותר נבילה בהנאה היא לא הותרה עכ"ל והיינו משום דאין בגידין בנ"ט ומשמע דאיה"צ של נבילה עצמה נמ אסור בתנאה וכ"ש באכילה וצ"ב.

קד"ש הביא אף"כ רש"י הגמ' דחולין דכי אזהרה וחמא אגיד היסא דבשרה מותר דהם משמע גיד לא תאכל וא בשר אבל א"כ צ"ב מא שטא גיד תנשה של נבילה וצ"ע.

(הבה"ח משה יאקאב הרשקוביץ ג"י)

*

תוס' ד"ה חור"ש בא"ד וא"ת תקשי לחוקה מר"ש דל"ל דלא תאכל אסור תנא משמע מראש גיד תנשה, וי"ל כיון דסבר אין בגידין כנר"ש ספ"א הוא וכו' אסור, כתנא נמי אסור דלא שייכא ביה אכילה עכ"ל. נמצא דסברת התוס' היא בגיד תנשה למ"ד אין בגידין בנ"ט יותר מסתבר לאיסור תנאה מלא תאכל.

ותנה הרעק"א דן בשאלה אם לר' אבהו לא יאכל או לא תאכלו כולל שני איסורים נפרדים איסור אכילה ואיסור תנאה או שאיסור אחד הוא דאיסור אכילה ר"ל תנא אכילה והוא כאילו אמרה התורה לא תתנה באכילה ה"ה כל תנאות

אלא דתנפה תנאה דשכיותא באכילה ומגמ' דגיד תנשה מוסח דב' אסורים נפרדים הם, שאם נאמר שאיסור אחד הם וכאלו אמרה לא תתנה באכילה מאי פריך הכא למ"ד אף בגידין בנ"ט מא איכא לממרה, דהא וי"ל דלא יאכלו דכתיב גב גיד ע"כ אף פירוש לא תתנה באכילה דכיון דלית בה טעם כלום תנא יש בו (!?) דגם לכשתרצה לומר כיון שאכלו אחשביה באכילה ידיה ולגבי ידיה תנאה היא מכל מקום כיון דאנו עומד לכך לא עדיף מתנאה שלא כדרך תנאותה דשרי, וא"כ אף דלא הותר בכלל נבילה מ"מ מעקרא לית ביה אסור תנאה, ולכאורה הם הפוך סברת התוס' דידן דלמ"ד אין בגידין בנ"ט ע"כ לא אסרה תורה אלא את תנאה ממנו דלא שייכא ביה אכילה.

(הבה"ח יואל מטום ישכר ווייס ג"י)

*

ועל חקשיא חז"ל אפשר לישב, שהרי תוס' כתבו זאת אליבא דחוקה שכל לא יאכלו שבתורה אינו אלא איסור אכילה ובגיד תנשה שאני, אך הגאון רעק"א דן אליבא דר"א דלדידה יש צד לומר שכל לא תאכלו שבתורה היינו איסור תנא אכילה ויותר תנאות ושפיר הוכיח מקושת הגמ' הכא דליכא למימר הכי דא"כ ע"כ צ"ל דשאני גיד תנשה שאן באכילתו תנאה כלל.

(הבה"ח חיים אלימלך יאקאב ב"י)

*

בתורה ור"ש הקשה הר"י דאדל"יניש הכי מצי אתי כרי' וכו' הקשה רעק"א דקושת התוס' אינו קשה כ"כ דיש לומר דמתניתין דירך ס"ל כר"י דגיד תנשה מותר בתנאה אבל בה' לא ס"ל כר"י דלכא נאסר ולכאורה מדוע הקשה רעק"א דוקא כאן ולא הקשו קודם בקושת הר"י א"כ דגם אפשר להקשות ק' וצ"ב, וי"ל שזה כונת רעק"א לאלים קושיית דא"כ שכל זה א אפשר לתרץ כמו שתרץ.

(הבה"ח יואל משה יאקאב ב"י)

*

בתורה ור"ש הקשה הריב"א דר"א אסר ליתן מתנת חנם וקשה א"כ דשולח הו' מתנת חנם מא מתבי ר"א הא אין לו תנאה וע"כ צריך לומר דיש לו תנאה מהו, שהעכו"ם מחזיר לו טבא א"כ מאי הקשות תוס' מאי הו"א בכלל וצ"ל דההוא"א של תוס' התנה דאנ"פ שיש לו טובה תנאה מ"מ עדיין לא נקרא שהעכו"ם נתנה ואיכא איסור לא תתנא ע"כ תי' תוס' שאן זה נחשב לתנאה אצל העכו"ם והוא לו חשיב כמכור לו ולכן הביא התוס' בלשון התספתא.

(הבה"ח חיים שלום יאקאב ב"י)

*

תורה ור"ב מקשים לחוקה דרך הכי דכתי' לא יאכל הוא כולל איסור תנאה, א"כ למא אסור לרב שמעון גיד תנשה בתנאה, ומתריצ' ב' תירוצים הוא דהכא ר' שמעון מודה שלא יאכל הוא איסור תנאה עוד תריצ' שחוקה לא קאת אליבא דר"ש וד"מ ומבארים כונת הגמ' להלן לימא כתנאי חרקה לרב אבהו ולא כחוקה כ' לחוקה בוחאי שיש מחלקת תנאים וצ"ב דהרי גם לתי קמא מוסח שחוקה לא אתיא כר"מ וא"כ הא דקשה מהגמ' למא כתנאי הוא גם לתי קמא של התוס', ואולי תוס' בתי קמא סבר בשר' רש"י כב: ד"ה למאי דחוקה סובר שר"מ צריך קרא דנבילה להקדים נתינה דר' ולא להחיד תנאה, ואולי בתי השש לא סוברים כרש"י, ולכן בתי קמא לא הו' קשוי ליה להחיד' מהגמ' למא כתנא, אמנם מדבר המהר"ש"א סאן משמע שלא הבין ק' וצ"ב ועוד דהתוס' לעיל סא בדי' בשלמא כתב דלר"מ דא צריך להקדים דא מסבא ולא צריך קרא.

(הבה"ח ישראל אריה גורא סג"י)

*

דף כב:

בגמ' כדתניא שמעון העמסותי ואמר לה נתינה העמסותי היה דורש כל אתיון שבתורה כיון שהתני וכו' בשם שקבלתי שכר על הדרישה ק' אני מקבל שכר על הפרישה וכו' רש להקשות דמלשון כשם "שקבלתי" משמע שכר קיבל שר' על הדרישה, ולכאורה הלא שכר מצוה בהא עלמא ליכא, ועוד צריך להבין איזה שכר קיבל על זה.

(הבה"ח משה ארי' מארק ג"י).

*

דף כג:

תורה ור"ש נמי מוסר וכו' א"צ חוקה לא סבר כר"ש אלא כרבי יהודה וכו' עכ"ל לכאורה משמע דחוקה דאי סבר כר' יהודה ולכאורה קשה דהלא איתא בגמ' לעיל דר' יהודה יליף דלא יאכל משמע בן איסור אכילה ובן איסור תנאה מ"איתו", א"כ משמע דר' יהודה נמי לא סבר כחוקה, וי"ל בפשיטות דהא דקתני דר' יהודה יליף מ"איתו" דלא יאכל משמע בן איסור אכילה ובן איסור תנאה, וזה דווקא לר' אבהו, דהרי ר' אבהו קאמר לה אמר חוקה יסבר דמ"איתו" דר"ש כמור' מאד לחולין שנחשט בשורה.

(הבה"ח אברהם י.ה. הימליץ ג"י)

*

אליבא דהלכתא

הן ידוע לכל אחד מה שכתב הגאון ר' יונתן אייבשיץ זצ"ל בספר ערות דבש וז"ל: אשר הזהרתי ואמתי כל פעם ופעם מי שלא למד הלכות שבת על בורים פעמים ושלא יוכל להמלט שלא יקרה לו חילול שבת הן דאורייתא והן דרבנן, ע"כ אמרנו להעלות על גליונינו הלכות נחוצות שנוגע לכל אחד מידי שבת בשבתו לדעת את המעשה אשר יעשון ואת אשר יחדלון בכדי שלא לימשל ח"ו בחילול שבת.

בטהרת ישראל מביא בשם היענות דבש דדיני שבת צריך שיהיה ראשית לכל הלימודים בכל ימי השבוע, וכ"ש בשבת עצמו, דמי שאינו למד אים חוזר עיקר דיני שבת א"ל להינצל מחילול שבת, ומביאו גם המשנה ברורה בהקדמה להלכות שבת ובהקדמה לספר אגלי טל כתב שכמו ששמרת שבת שקולה כנגד כל תרי"ג מצוות כך לימוד הלכות שבת הוא כמו שלמד כל מצוות התורה.

סיכום הלכות מוקצה הלכה למעשה [הנלמד כעת בישיבה]

טעמי המוקצה

ואם היה מוקצה מחמת גופו אסור ואפי' הורד המוקצה מעליו ה. כל שמלאכתו להיתר מותר לטלטל אפי' מחמה לצל דהיינו שלא יגב אבל שלא לצורך כלל אסור לטלטל ג. ספרי קודש ואוכלים מותר לטלטל ואפי' שלא לצורך כלל.

נועה במוקצה

כל מוקצה אסור בטלטול אבל מותר בנגיעה בעלמא כגון לשים את ידיו על דוד מים חמים כדי לחמם את גופו שרי אבל אם בודאי יתנענע כגון מסרה התלוי אסור אפי' כשאינו דלוק עכשיו אבל אם נפל דבר המותר על דבר האסור אפי' כשתלוי ורוצה ליקח אותו מותר אפי' כשיתנענע ודאי דהוי טלטול מן הצד לצורך דבר המותר.

טלטול בגופו וברגל

א. מותר לטלטל מוקצה גמור אפי' כוננו לצורך המוקצה כגון שמצא מעות בשבת ורוצה להצניעו מותר לטלטל ברגלו ודעת החז"א דרך הילכו שרי שאינו ניכר שמטלטל המוקצה ב. וכן מותר לטלטל מוקצה ע"י נפיחה ואפי' לצורך דבר האסור כגון שנופח שטר של כסף כדי להצניעו ול"ש לצורך דבר המותר כגון שנופח שיער מעל השלחן שיהא נקי.

ג. אחורי ידיו נקרא טלטול בגופו ובספר ד"ת הביא ראי מהירושלמי דאינו נקרא טלטול בגופו וכבר דחו אותו האחרונים ד. חפץ שרגלים תמיד לטלטלו ביד אחד והוא מטלטלו בשני ידים וכ"ש בשני בני אדם נקרא טלטול בגופו ויש אחרונים שחולקים על זה.

כתב הב"י הרבה טעמים למה אסרו חז"ל לטלטל מוקצה בשבת, א. מה שהיה חז"ל שלא יאזיב דבורך בשבת סיבוכך בחול היולך בשבת כהילוך בחול ק"ו שלא יאזיב הטלטול בשבת כמו שמטלטלים בחול, ב. אם יאזיב מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור יבוא לעבוד בהם ולעשות דברים האסורים בשבת, ג. מפני גדר הוצאה, ד. מפני שמקצת העם טולים אפי' בחול ולא יאזיב בין חול לשבת ובעינין שביחה הניכרת, ועיין בפרי מגדים ריש ש"ח שכתב עיין וצריכא דאי מפני טעם הראשון מק"ו מדיבור יכולים למר דיו לבא מן הדין להיות כידון בדביבור מותר לדבר לחפצי שמים בשבת משא"כ בטלטול לא שנה בין חפצי עצמו לחפצי שמים.

סוגי מוקצה וקיצור דיניהם

א. מוקצה מחמת חסרון כוונתו שאדם מקפיד עליו שלא יתקלקל ושלא יפגום מפני חשיבותו ומיחד לו מקום אסור לטלטל כלל ב. מוקצה מחמת גופו כגון צרורות ואבנים שאינו כלי אפי' כשראו לכסות כלים ג. כלי אסור לטלטל כלל ג. כלי שמלאכתו לאיסור או רוב מלאכתו לאיסור אסור לטלטל אלא לצורך גופו דהיינו שצריך הכלי למלאכת היתר או למקומו שצריך המקום שהכלי מונח שם אבל מחמה לצל דהיינו לצורך הכלי או שלא יגב אסור ד. בסיס לדבר האסור דהיינו שהיה עליו דבר המוקצה בבין השמשות ואז היה אסור לטלטל ופון דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכולי יומא ואסור לטלטלו כמו המוקצה עצמו אם היה כלי שמלאכתו לאיסור מותר לצורך גופו ומקום

הילולא דצדיקאי

הרה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש זי"ע

בעל נח"ס עץ - יב כסלו תר"א

אלה תולדות

נולד בשנת תקנ"ה לאביו הגאון רבי דוד זצ"ל שהיה מגיד מירסים דעיר חמלניק הנודע לאיש קדוש ובעל מדרגה, ואצל אביו נתגדל, ועלה במעלות רמות בתורה ויראה, ויצא שמו כחרף ומפלג וגם נתודע בצדקתו ותהלתו וכוונתו, וספר הוא בעצמו: "די וועלט מינט אז פון א הינדל מיט לאקשן ווערט מען א גוטער איד", וספר שבהיותו נער כן תשע שנים והי' יתום ונתגדל בבית סבתו, פנים ישיב ולמד בהתמדה רבה כל ליל ששעי' ולמחרת בצצהיים הגיעה לו זקנתו סעודה טובה יוד מהרגיל, והבגיד שיה מפני שלמדתו מ' הלילה ומרוב צער נשכח את ידי "און דן אפגעביסן א שטיק פליש" (מאנד מרדכי). בהגיעו לפסקו נשא את בת הגה"צ ר' נח נגע זצ"ל וב' ואב"ד בעיר אווריטש.

כצל רוחו

רבו המובהק ד' הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל זצוק"ל בעל מאור עינים שאליו שלחו אביו עוד בימי צעירותו, ועוד יותר נתקשר אליו בהיותו בבית חותנו שהי' קשר בקשרי ידידות כמו כבחיית אהבת דוד ויונתן וכל עת מצאו הזכר שנו בסילודין, וגם נסע להסתופף בצל דה"ק ר' זשא מאיפאל זי"ע וגם קיבל הרבה מהרה"ק מבארדיטש זי"ע, ופעם שמע אחד מגדולי המתנגדים שמדבר בביטול על רבו

נתפס במחלה זו, והתאבק כמה מים עם חזיזים, והבטיח לבני העיר שהוא הקרבן האחרון במגיפה הזאת אחריו לא תהיה עוד מגיפה בעיר וז' וקי' הזה שעם פטירתו ביום י"ב כסלו בהשיבו נשמותיו הוזה ליצירה נצרה הנמנפה כמה מים לפני פטירתו של לקרא את ר' שמואל העליר זצ"ל כדי למסור לו את כל תורתו וחכמתו שקיבל מרבותיו, וב"ב של ר' שמואל זצ"ל לא הרשו אותו שילך לבית הרה"ק זי"ע שפחדו שגם הוא ידבק מהמחלה, וכל ימיו נחתר ר' שמואל על שלא הלך לקבל ממנו את חכמת התורה, ונטמן בבית"ח בצפת במערה אשר בו ספונים הרה"ק בעל ערבי נחל זי"ע ודה"ק ר' אריה לייב מחאלטישק זי"ע.

ספר הקדוש

הספר הקדוש 'בת עין' לא מש משלחנו של הרה"ק מטשערנאביל זי"ע, ופנים הגיע שוטר לבית הרה"ק אהרן מטשערנאביל ולקח את הספר משם שהיה מודפס בלא הצענוור וחטף הרה"ק את הספר מידו ונתנו לאחד שברך עם זה, ולהנכי' תן כמה מטבעות לשחדו ושלתן.

וזכור יגן עליו ועל כל ישראל, אמן.

הרה"ק מבארדיטש, ועמד הרה"ק להגן על כבוד רבו ומוה: בחריפות גדולה, ואמר לו שאם לא יפייסו לא יסר לבנים רח"ל ואמר לו הרה"ק אפע"כ לא אבקש סליחתך הרי בכבוד רבי מדובר, ולא פייסו.

נשיאות

כשעוד לא הגיע לשנת תשע"ח כבר נקרא לכהן ברבנות על כסא אביו בחמלניק ובשנת תקמ"ז כאשר חותנו עלה לגנוי מרומם, שלח בני הגר אחריו שיבא למ"מ חותנו באוורטש והוא נאית להם ועשה באוורטש ישיב ימים רבים ועל שנה נקרא עד היום הרב מאווריטש, ובשנת תקפ"ו הוכתר כרב בעיר זיטאמדי וזו התה ל' מושבו האחרונה בחול"ל ומשם נסע לא"י.

על אדמת קודש

בשנת תק"ץ הגיע לא"ץ הקדוש וכבר בתחילת ביאתו התחיל להפיח רוח חיים בישבו היהודי בצפת ששם קבע את דירתו מיד בעלותו ארצה בני העיר צפת הכירו בימים הראשונים עם ביאתו את האד הגדול שהגיע אליהם, הם קבלוהו למנהיג וחרדו לכל מוצא שפתי.

יהי בעלו תורה ממה

בשנת תר"א שררה מגיפה נוראה בתוך העיר צפת, והפילה חללים רבים בח"ל, ום הרה"ק מאווריטש

לע"נ הרה"ח ר' אליעזר ב"ר יעקב ז"ל

הנצח ע"י נכדו

הבה"ח כמו יהודא לייבוש ראטשילד נ"י

לע"נ הרה"ח ר' שלום ב"ר אברהם יוסף דוב ז"ל

ולע"נ מרת יענטא רחל ב"ר יעקב ע"ה

הנצח ע"י נכדם הבה"ח כמו אפרים פישל גילינגער נ"י